

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Det Politisk-Økonomiske Udvalg
Christiansborg
1240 København K

Dato: 11. juli 2008
Kontor: Lovafdelingen
Sagsnr.: 2008-792-0596
Dok.: BBO40811

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 279 (Alm. del), som Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg har stillet til justitsministeren den 19. juni 2008.

Brian Mikkelsen
fg. justitsminister

/

Ole Hasselgaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

**Spørgsmål nr. 279 fra Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg
(Alm. del):**

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 15. juni 2008 fra Mandecentret vedr. Mandecentrets erfaringer med Forældreansvarsloven, jf. alm. del - bilag 117.”

Svar:

1. I henvendelsen til Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg anfører Mandecentret bl.a., at centret oplever at blive mødt med, at mødre er de bedst egnede som bopælsforældre, og at fædre kun helt undtagelsesvist kommer i betragtning, når centret er i kontakt med statsforvaltningerne.

Justitsministeriet kan oplyse, at Familiestyrelsen i forbindelse med forældreansvarslovens ikrafttræden har udarbejdet vejledninger til statsforvaltningerne til brug for behandlingen af sager om forældremyndighed og samvær. Disse vejledninger indeholder bl.a. en beskrivelse af et af lovens hovedprincipper, hvorefter et barn har ret til to forældre. Dette princip kommer til udtryk ved, at forældrene sammen skal tage ansvaret for barnet ved at drage omsorg for det og ved at samarbejde omkring barnet.

Familiestyrelsen har også gennemført undervisning af de relevante medarbejdere i statsforvaltningerne om reglerne i forældreansvarsloven. Styrelsen er i løbende dialog med statsforvaltningerne om forældreansvarsloven, og det overvejes i øjeblikket, om der er behov for yderligere undervisningsinitiativer i forhold til statsforvaltningens personale.

Familiestyrelsen behandler klager over statsforvaltningernes afgørelser efter forældreansvarsloven, herunder klager over statsforvaltningernes skønmæssige afgørelse om forældremyndighed og samvær og statsforvaltningernes sagsbehandling. Det er styrelsens indtryk, at statsforvaltningerne formidler styrelsens afgørelser internt og på denne måde er med til at udbrede kendskabet til forældreansvarslovens regler hos alle medarbejdere i statsforvaltningen.

2. Mandecentret oplyser endvidere, at centret ser en del sager, hvor mødre anklager fædre for at udøve vold eller incest over for barnet, og hvor

anklagen er grundløs. Centret anfører også, at centret oplever sager, hvor den ene forælder bevidst fremprovokerer konflikter.

Justitsministeriet kan oplyse, at sager om vold og grænseoverskridende handlinger, f.eks. incest eller andre seksuelle krænkelser af barnet, ofte er meget komplicerede. Hvis det er klart, at et barn udsættes for grænseoverskridende handlinger eller vold af en samværsforælder, skal statsforvaltningen hurtigst muligt reagere ved at fjerne muligheden for yderligere overgreb. Det kan ske ved at ophæve eller suspendere samværet eller ved at fastsætte samvær under overvågning. Ved vurderingen af, om en påstand om vold er tilstrækkeligt underbygget, lægges der vægt på, om forholdet er anmeldt til politiet, om der er sket underretning til kommunen, eller om der foreligger skadestuerapport eller en krisecentererklæring. Statsforvaltningen kan som et alternativ til suspension af samværet overveje, om barnet er tilstrækkelig beskyttet ved, at samværet i stedet overvåges.

En påstand om, at en samværsforælder har udøvet vold eller grænseoverskridende adfærd over for barnet, skal altid føre til, at statsforvaltningen snarest muligt får oplyst sagen tilstrækkeligt, f.eks. ved gennemførelsen af en børnesagkyndig undersøgelse.

På den anden side skal statsforvaltningen også hindre, at samværsforælderens forbindelse med barnet afbrydes og ødelægges som følge af grundløse og chikanøse beskyldninger. Der findes imidlertid en række sager, hvor det er tvivlsomt, hvad der er foregået, og hvor det kan være vanskeligt at få fastslået, om samværsforælderen har udsat barnet for en grænseoverskridende handling, eller om beskyldningen mod samværsforælderen udspringer af et ønske om at chikanere samværet, eller om barnet har et dårligt eller traumatisk forhold til samværsforælderen. Endelig kan forældrenes konfliktniveau være årsag til, at barnet mistrives og herigennem udsender signaler af en sådan art, at der opstår mistanke om grænseoverskridende handlinger.

Særligt for så vidt angår krisecentererklæringer kan Justitsministeriet oplyse, at Familiestyrelsen har indgået et samarbejde med Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK) om indholdet af krisecentererklæringerne. I dette samarbejde har styrelsen understreget vigtigheden af, at

krisecentre udtaler sig som myndigheder og ikke som partsrepræsentanter.

I øvrigt skal Justitsministeriet bemærke, at det ikke kun er vold mod barnet, der kan føre til afslag på samvær eller ophævelse af samvær, men også voldelig adfærd over for bopælsforælderen eller andre medlemmer af den husstand, hvor barnet opholder sig. Statsforvaltningerne skal i disse situationer undersøge, hvordan volden har påvirket barnet og familien som helhed. Når sagen er tilstrækkeligt oplyst, må statsforvaltningen herefter foretage en konkret vurdering af, om samværet skal ophæves, eller om der skal fastsættes vilkår for samværet, f.eks. i form af overvåget samvær.

Justitsministeriet kan endvidere oplyse, at forældrenes evne til at samarbejde omkring barnet kan tillægges betydelig vægt ved afgørelser om samvær.

Hvis statsforvaltningen bliver opmærksom på, at en bopælsforælder udøver samarbejdschikane, skal statsforvaltningen så tidligt som muligt gennem en børnesagkyndig undersøgelse forsøge at afklare, hvad grundlaget for hindringen af samværet er, og om det er til barnets bedste, at der fortsat er samvær – selv om dette eventuelt skal gennemføres ved tvang. Statsforvaltningen har desuden mulighed for at tilbyde forældrene børnesagkyndig rådgivning eller mægling.

Hvis forældrenes konflikt påvirker barnet for meget, kan dette tale for at give afslag på samvær eller ophæve samværet. Statsforvaltningen kan i den forbindelse vejlede den forælder, der ikke har udøvet samarbejdschikane, om muligheden for at indlede en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl.

3. Mandecentret anfører, at det er centrets erfaring, at mange kvinder, der har kontakt til kvindecentre, har advokatbistand i samværsagen, og at centret har set på de sager, som centret har kendskab til, hvor kvinden møder med advokat. Mandecentret anfører, at det viser sig, at moderen i de fleste af disse sager også søger om forældremyndigheden. Det anføres endelig, at centret ikke kan dokumentere, at der måske spekuleres i at søge om forældremyndighed og få dækket advokatomkostninger som fri proces.

Justitsministeriet kan oplyse, at det følger af kapitel 31 i retsplejeloven, at fri proces kan gives til sager, der behandles i den civile retsplejes former. Der er ikke hjemmel til at meddele fri proces til sager, som behandles ved en administrativ myndighed, f.eks. en samværssag.

Efter retsplejelovens § 327, jf. § 328, stk. 5, træffer Civilstyrelsen afgørelse i sager om fri proces i retssager i 1. instans, hvor ansøgeren er sagsøger, og sagen vedrører ændring af en aftale eller dom om forældremyndighed efter forældreansvarslovens § 14 eller om barnets bopæl efter forældreansvarslovens § 17, stk. 2.

Såfremt retten efter retsplejelovens § 448, nr. 3, under en retssag om forældremyndighed eller barnets bopæl har truffet midlertidig afgørelse om samvær, er det retten, der har kompetence til at behandle en eventuel ansøgning om fri proces vedrørende dette spørgsmål.

Fri proces medfører blandt andet ret til at få beskikket en advokat. Vederlaget til advokat betales af statskassen. Det er retten, som i forbindelse med sagens afslutning tager stilling til størrelsen af salæret til den beskikkede advokat efter § 331, stk. 1, nr. 2.